

21.ÜNİTE

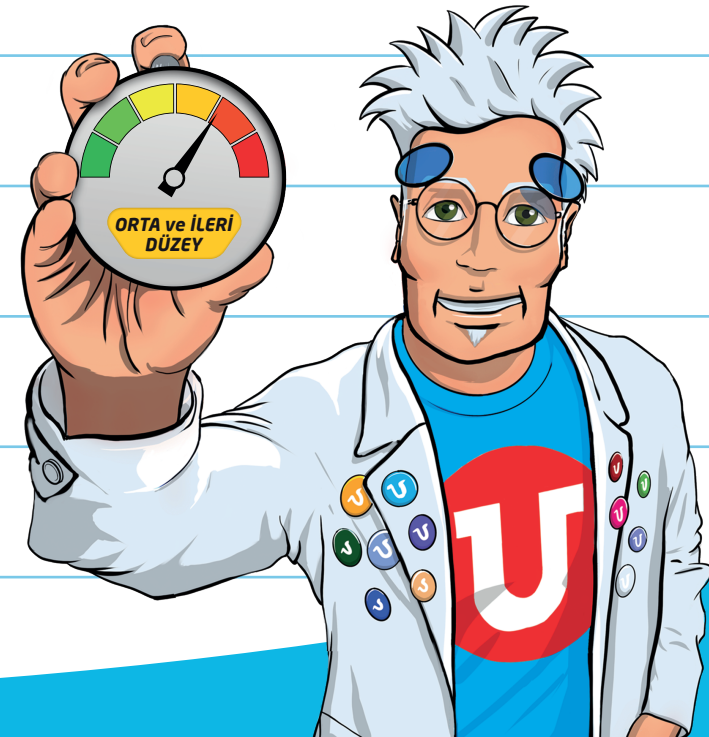

TYT Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*İki Savaş Arası Dünyada Görülen
Siyasi ve Ekonomik Gelişmeler*

BEGÜM ÜNLÜ

İKİ SAVAŞ ARASI DÜNYADA GÖRÜLEN SİYASİ VE EKONOMİK GELİŞMELER

I. Dünya Savaşı Sonrası Avrupada Barışı Korumaya Yönelik Girişimler ve Türkiye

Locarno Antlaşması

Briand – Kellogg Paktı

I. Dünya Savaşından Sonra Dünya Ekonomik Bunalımı

Kara Perşembe (24 Ekim 1929)

İki Savaş Arası Dönemde Dünyaya Hakim Siyasi Düşünceler ve Rejimler

İki Dünya Savaşı Arasındaki Dönemde Dünyada Meydana Gelen Siyasi ve Ekonomik Gelişmeler

I. Dünya Savaşı Sonrası Avrupada Barışı Korumaya Yönelik Girişimler ve Türkiye

Locarno Antlaşması

- I. Dünya Savaşı sonrasında Fransa'nın Almanya'ya güvensizliği sonucu, Fransa, Almanya, İngiltere, İtalya, Belçika, Polonya ve Çekoslovakya arasında 1 Aralık 1925'te imzalanmıştır.
- Antlaşmaya göre Almanya batı sınırı için Fransa'ya güvence verirken anlaşmazlıkların barış yoluyla çözümünü kabul etmiştir.

Örnek:

Locarno Antlaşması ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Locarno Antlaşması ile Almanya'nın batı sınırları için zor kullanmaktan vazgeçmesi
- B) Almanya, İngiltere, Belçika, Fransa ve İtalya arasında yapılması
- C) Almanya'nın doğu sınırları için hakem kararına uyması
- D) İngiltere'nin tarafsızlık politikasına göre antlaşma dışında kalması
- E) Dünya barışının korunması ve silahlanma yarışının önlenmesine katkısının olması

Örnek:

Locarno Antlaşması'nın,

- I. Fransa ile Almanya'nın kısa sürede olsa yakınlaşması,
- II. Fransa - Almanya, Fransa - Belçika sınırının silahtan arındırılması,
- III. Türkiye'nin I. Dünya Savaşı sonrası ilk uluslararası konferansta yer alması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

Briand - Kellogg Paktı

- Locarno Antlaşması'na rağmen Almanya'dan çekinen Fransa, ABD ile karşılıklı ilişkilerinde savaşa başvurulmaması ilkesine dayalı bir barış paktı yapmayı istemiştir.
- Bunu reddeden ABD, bütün büyük devletlerin, muhtemel bir savaşı lanetleme paktı imzalamalarını önermiştir.
- Öneri Almanya, İngiltere, İtalya, Japonya, Belçika, Polonya, Fransa, Çekoslovakya tarafından kabul edilmiştir.
- 27 Ağustos 1928'de imzalanan Briand- Kellogg Paktı ile, "ülkelerin topraklarına yapılacak saldırılara karşı yapacakları savunma savaşı dışındaki savaşlar kanun dışı" sayılmıştır.

Örnek:

Briand – Kellogg Paktı'na aşağıda birlikte verilen hangi devletler öncülük etmiştir?

- A) Fransa – ABD
- B) İngiltere – Fransa
- C) ABD – İngiltere
- D) ABD – SSCB
- E) SSCB – İngiltere

Örnek:

Briand – Kellogg Paktı'nın aşağıdakilerden hangisine yer vermesi ile Avrupa barışına katkı sağladığı savunulabilir?

- A) Savaşın kanun dışı sayılması
- B) SSCB'nin de üyelik başvurusunda bulunması
- C) Avrupa ülkeleri dışında Japonya ve ABD'nin de katılım sağlaması
- D) Locarno Antlaşması sonrasında yapılması
- E) Almanya ile Fransa'nın silahlanma yarışını önleyememesi

Örnek:

Birinci Dünya Savaşı sonrası görülen,

- I. Locarno Antlaşması,
- II. Briand – Kellogg Paktı,
- III. Atlantik Bildirisi

gelişmelerinden hangileri yeni bir dünya savaşının çıkmasını önlemeye ve dünya barışını korumaya yöneliktir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

I. Dünya Savaşından Sonra Dünya Ekonomik Bunalımı

Kara Perşembe (24 Ekim 1929)

- Dar anlamda New York borsasının çökmesi geniş anlamda kredi sistemi ile ve spekülatif borsa işlemleriyle varlığını sürdüren ekonomide fazla üretimden kaynaklanan üretim - tüketim dengesizliği sonucunda görülen ekonomik krizdir.
- I. Dünya Savaşı sonrası yaşanan ekonomik sıkıntılar Amerika'da küçük şirketlerin birleşmesine ve tekelleşmesine ortam hazırlamıştır.

- Amerika ekonomisinin %50'sini 200 kadar holding kontrol eder hale gelmiştir. Bu şirketler spekülâtif borsa aracılığı ile ekonomik sistemi yönlendirmişler ve borsadaki hisse fiyatları 4 kat artarken üretimdeki mamüller 2 kat fiyat artışına çıkamamıştır.
- I. Dünya Savaşı öncesinde ve sırasında Avrupalı devletlere büyük ölçekte kredili borçlar verilmiş, Amerika ekonomisi sıkıntıya girince alacaklarını Avrupalı devletlerden alamamıştır.
- 1929 yazında kredilerde kısıtlama gündeme gelmiş ve New York Borsası düşmeye başlamıştır.
- 24 Ekim 1929 Perşembe günü 12 milyon hisselerin satışa sunulmasıyla New York Borsası çökmüştür.

! NOT

New York Borsası'nın çöküşüyle yüzlerce şirket iflas etmiş,
fabrikalar kapanmış,
milyonlarca insan işsiz kalmış,
üretim faaliyetleri durmuş, ticaret zarar görmüş,
köylerde topraklar terk edilmiş,
pek çok insan mal varlığını kaybetmiş ve insanların yaşam koşulları kötüleşmiştir.

Örnek:

24 Ekim 1929'da ABD'de Dünya Ekonomik Krizi'nin çıkmasında,

- I. New York Borsası'nın çökmesi,
 - II. likitide sağlamak adına hisse alan bankaların bir bir iflas ilan etmesi,
 - III. üretimdeki artışlar ile sanayileşmenin hız kazanması
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?**

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

İki Savaş Arası Dönemde Dünyaya Hakim Siyasi Düşünceler ve Rejimler

Almanyada Nazizm

- Almanyada iktidarı ele geçiren Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisinin (NAZİ) başına geçen Adolf Hitler 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'nın Alman ekonomisinin üzerindeki olumsuz etkisini de kullanarak Alman ırkının üstünlüğüne, Yahudilerin zenginliğine el konulmasına ve devletin kutsallaştırılmasına dayalı totaliter bir rejim kurmuştur.

Örnek:

“Hayat Sahası” adı altında Versay Antlaşması şartlarını tanımayarak sınırlarını genişletme ve sömürge alanlarına ulaşma amacıyla “Nazizm” ideolojisine yer veren siyasi lider aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Benitto Mussolini
- B) Adolf Hitler
- C) Stalin
- D) Woodrov Wilson
- E) Chamberlain

YAYINLARI

İtalyada Faşizm

- 1922 de Kral Emanuel tarafından başbakan seçilen Benitto Mussolini, Akdeniz'de eski Roma İmparatorluğu'nu yeniden kurmak istemiş ve Akdeniz'i bizim denizolarak görmüştür.
- Benito Mussolini'nin liderliğindeki Ulusal Faşist Parti'nin iktidara gelmesinde etkili oldu.
- Mussolini 1926'daki ünlü Scala (Sıkala) nutkunda: "Her şey devlet içinde ve devlet için, hiçbir şey devlet dışında ve başka bir şey için değildir." diyordu.
- İtalya'yı 1922'den 1943'e kadar diktatörlükle yöneten Mussolini, totaliter bir rejim kurmuştur.

Örnek:

Birinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan siyasi, sosyal, ekonomik sorunları da kullanarak “Kara Gömlekliler Hareketi” ile Kral Emmanuele’den başbakanlığı alan Benitto Mussolini, İtalya’da giderek yükselen milliyetçiliğin de etkisiyle aşağıdaki siyasal akımlardan hangisini etkinleştirmeye çalışmıştır?

- A) Liberalizm B) Sosyalizm C) Faşizm
D) Kapitalizm E) Nazizm

Liberalizm

- Serbestlik, bireysel ve toplumsal özgürlük savunuculuğu anlamına gelen bir kavramdır. Devletin ekonomiye müdahale etmemesi, arz-talep mekanizması ya da fiyat mekanizmasıyla piyasanın iktisadi ve sosyal açıdan en yararlı sonuçları üreteceğini, özel sektörün önünü açmak gerektiğini savunan ilkeye iktisadi liberalizm denir.

Kapitalizm

- Batı dünyasında XV. ve XVI. yüzyıldan itibaren feodalizmin çözülmesiyle onun yerine geçmeye başlayan, XVIII. ve XIX. yüzyılda ise hâkim iktisadi örgütlenme haline gelen, sermaye egemenliğine dayalı toplumsal aşamadır.

Sosyalizm

- Üretim araçlarının mülkiyetinin devlete ait olması, üretim ve bölüşümün toplum adına merkezi bir örgütlenmeyle devlet tarafından planlanması, özel teşebbüs ve mülkiyet hakkının olmaması yahut çok sınırlı tutulmasının öngörüldüğü toplumsal sistemdir. Sosyalizmin ulaşacağı düşünülen son aşama ise Komünizm olacaktır.

Komünizm

- Bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı toplumsal düzen.

Bolşevizm

- Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi içerisinde 1903'ten itibaren meydana gelen gruplaşmada, çoğunluğu oluşturan ve kendilerini Komünist Parti olarak adlandıran, 1917 Devrimi'ni gerçekleştiren Vladimir İlyiç Lenin'in ve arkadaşlarının, Karl Marks'ın görüşlerinden yola çıkarak geliştirdikleri anlayıştır.

Örnek:

Birinci Dünya Savaşı sonrası görülen,

- I. Faşizm,
- II. Nazizm,
- III. Komünizm

akımlarından hangileri Avrupa'da güçler dengesinin değişmesinde ve II. Dünya Savaşı'na giden çatışmaların derinleşmesinde etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

